Leto XVIII. V.b.b. Klagenfurt (Celovec), dne 7. decembra 1938 St. 49.

KOROŠKI SLOVENEC

Naroča se pod naslovom: „KOROSKI SLOVENEC“. Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov: Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

List za politiko, gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. Posamezna štev. 10 Rpf
Stane četrtletno: RM 1·—; celoletno: RM 4·—
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25·—; celoletno: Din. 100·—

Jugoslavija v luči Velike Nemčije.

1. decembra je praznovala Jugoslavija svojo dvajsetletnico. Pod predsedstvom dr. Antona Korošca ustanovljeno Narodno veče je kot vrhovna vlada Srbov, Hrvatov in Slovencev na ozemlju bivše monarhije 25. novembra 1918 proglasilo zedinjenje s kraljevino Srbijo v eno skupno državo pod vlado kraljevske družine Karadžorđeviačev. Svoj sklep je dne 1. decembra 1918 Narodno veče v posebnem poslanstvu javilo takratnemu regentu Aleksandru, ki ga je sprejel in slovesno proglasil ustanovitev države Jugoslavije. Mlada država je v naslednih dvajsetih let prebredla veliko notranjih in zunanjih težav, doživela marsikatero politično krizo in se nahajala časih v hudih gospodarskih stiskah, a je s svojo jekleno odpornostjo, moralnim zdravjem svojega tesno z rodno grudo povezanega ljudstva ter po modrem vodstvu svoje vladarske rodovine vse ovire srečno premagala, ne da bi se bili le enkrat omajali temeljni stebri državnega obstoja in reda. Njen uspešni razvoj nazorno prikazuje udled, ki ga mlada Jugoslavia uživa v zunanjem svetu. Menda je ni države v Evropi, ki se ob dvajsetletnici jugoslovanske države ne bi veselila in bi ne znala ceniti prijatelstva z Jugoslavijo. Dvajsetletni jubilej kraljevine Jugoslavije je posebno toplo odjeknil v naši državi. Vsi nemški listi brez izmeje so ji zapisali iskrene čestitke, uradni »Völkischer Beobachter« pa je objavil naslednji članek:

»Jugoslovanska država je izšla dne 1. decembra iz viharjev svetovne vojne. Danes praznuje voj dvajsetletni obst oj. Zrastla je iz zedinjenja jugoslovanskega ozemlja stare monarhije s kraljevinama Srbijo in Črnogoro, ki sta si zopet pridobili svelik kos svojega ozemlja šele v balkanski vojni 1912-13 in sta bili v svetovni vojni težko preizkušeni. Nova država Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki je svoje današnje ime sprejela šele pozneje po kralju Aleksandru, je torej stala takoj pred težavnimi nalogami.

Macedonske pridobitve iz leta 1913 ob vojnem izbruhu naravno še niso bile močno spojene s Staro Srbijo, priključitvi Črne gore se je ostro ustavljal tamošnji odstavljeni kraljevski dom, Hrvaška in Slovenija sta se po svojih plemenskih posebnostih in še po stoletnih vplivih habsburške države razlikovali od stare Srbije, isto je v mnogih ozirih veljalo za Bosnijo in Hercegovino. Končno so bile novopridobljene dežele rimsko-katoliške, Srbija pa grško-katoliška.

Treba je bilo neumornega dela in strumnega, enotnega vodstva, da so se tako različni deli zlili v celoto. Predvsem kralju Aleksandru I., ki je oktobra 1934 padel v Marseilles-u kot žrtev atentata, se mora Jugoslavija zahvaliti, da je danes močna in spoštovana.

Ko je strankarski prepir začel ogrožati obstoj mlade države, je v januarju 1929 Aleksander uvedel avtoritarni režim, ki je potom bogatega postavodajnega dela v nekaj letih državo ojačil in vodil navzgor. Kralj Aleksander je bil, ki je začel Jugoslavijo osvajati iz nekdanjih front, katere so ji bile naložene takoj po državni ustanovitvi. Iz nehvaležnega položaja francoske postojanke na juhovzgodu se je v Jugoslaviji razvila politika, katere gonilna sila so bili jugoslovanski interesi. Jugoslavija se je osvobodila iz sistema političnih posojil in načrtno razvijala lastno gospodarsko silo ter si v tem stremljenju pridobila sodelovanje z Nemčijo in pozneje tudi z Italijo.

Tako je bila Jugoslavija v zadnjih letih stalno v znamenju napredka v vseh področjih Z gospodarskim procvitom so se boljšale finance in razvijale prometne prilike. Rastla je oborožena sila in z njo je rastel politični ugled države. Četudi je število prebivalstva narastlo že nad 15 milijonov (od teh je 750.000 Nemcev), Jugoslavija ne pozna brezposelnosti.

Po smrti kralja Aleksandra je zasedel prestol 15 letni sin Peter II. Do njegove polnoletnosti mu stoji ob strani regentski svet, kateremu predseduje knez-namestnik Pavel. Dr. Stojadinović, ki je že več let ministerski predsednik, ima v tej dobi in tudi kot bivši gospodarski minister pri napredku države največje zasluge. V plodonosnem sodelovanju z navzgor se razvijajožo Jugoslavijo povezani želimo mi Nemci prijatejski državi na njen praznik še nadaljni procvit in razvoj v obrambi miru.

Toplo pozdravljamo, da se jugoslovanski odnosi z Bolgarijo v zadnjem času vedno iskreneje razvijajo, da je izginilo staro nasprotstvo z Italijo in da se pripravlja sporazum z Ogrsko. Napredek, ki ga je Jugoslavija dosegla v tem pogledu, zamoremo pravilno oceniti šele, če pomislimo na nedavno dobo, ko je bil videz, da je Jugoslavija ogrožena na vseh mejah. Vztrajna in realna zunanja politika je državo osvobodila morečega vzdušja, ji pridobila novih prijateljev ter očvrstila njen notranji obstoj, tako da se ob dvajsetletnici sme z zadovoljstvom in ponosom ozirati na svoje veliko delo.«

Čestitkam svoje države se sme upravičeno pridružiti tudi naša narodna manjšina na Koroškem. **Le predobro se koroški Slovenci zavedamo, da ugled države maternega naroda v zunanjem svetu in predvsem v naši državi jači in krepi tudi našo narodno moralno silo. Slovenska družina je vsikdar pripravljena, da s svojim kulturnim staležem in razvojem utrjuje in poglobljuje prijatelstvo kraljevine Jugoslavie in Velike Nemčije. Tako bo zamogla v polni meri izpolniti poslanstvo jugoslovanske narodne manjšine v Veliki Nemčiji.**

Francija sredi mednarodnega trenja.

V ospredju mednarodne pozornosti stoji te dni Francija. V notranjosti je prestala težko preizkušnjo, z Nemčijo sklepa novo prijateljstvo, z Italijo pa ima nov, nepričakovan spor.

Predzadnjo sredo je socialistična stranka skupno s komunisti napovedala v vsej državi generalno stavko, ki je pomenila vojno napoved Daladier-ovi vladi. Daladier je bitko sprejel in takoj s protiukrepi omilil nevarne gospodarske in politične posledice napovedanega štrajka. Njegov uspeh je nevoljo socialistov še ojačil in njihov vodja Blum je napovedal neizprosno nadaljno borbo vladi. Slednja pripravlja sedaj osnutek zakona o volilni reformi, ki bi ji zajamčil zmago pri prihodnjih volitvah.

V Parizu se je minuli torek mudil nemški zunanji minister Ribbentrop. Podpisal je nemško-francosko izjavo, ki po vzorcu angleško-nemške izjave izza sestanka v Münchenu pravi, da bosta državi-sosedi svoje spore odslej reševali mirnim potom z razgovori. Nemški listi dostavljajo, da se je s to izjavo razčistilo ozračje med obema državama in da sedaj nastopa doba prijateljskega sožitja, pri čemer pa Nemčija svoje ozke povezanosti z Italijo ne bo nikakor opustila.

Medtem je med Francijo in Italijo vstal nov spor. Predzadnjo sredo je v rimskem parlamentu govoril minister Ciano in med drugim omenil „naravne težnje italijanskega naroda“. Pri tem so začeli poslanci klicati „Tunizija, Korzika, Džibuti“, ki so francoska posest in bi jih torej sedaj tirjala Italija. Ta jasni politični namig je Francijo seve razburil, pariška vlada je vložila protest, francoski listi pa so zapisali ostre besede proti Italiji.

1. december v Jugoslaviji.

20letnico svojega obstoja je Jugoslavija svečano proslavila. Vsi listi brez izjeme so priobčili slavnostne članke, v katerih so naglasili veliko pot, katero so prehodili Srbi, Hrvati in Slovenci, zedinjeni v Jugoslaviji, v dveh desetletjih. Iz vseh člankov je zvenela iskrena želja, da bi bil tudi bodoči razvoj Jugoslavije enako uspešen in silen. Jubilejnega dne so se vršile svečane proslave v vseh večjih mestih in krajih. Posebno slovesno se je slavnostnih dni spominjal Beograd, kjer so se dopoldne vršile božje službe, katerim so sledile slavnostne prireditve. V Ljubljani kakor tudi v ostalih jugoslovanskih mestih so bile zasebne in javne zgradbe okrašene z zastavami, okna razsvetljena, po mestu pa se je pomikal slavnostni sprevod vojske, telovadnih organizacij, kulturnih društev i. dr. Ljubljanski župan dr. Adlešič je v nagovoru dejal, da je 1. december najpomembnejši dan v zgodovini slovenskega naroda ter poudarjal bratstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Slično so jubilejni dan proslavila ostala slovenska mesta. — V poslaništvih kraljevine Jugoslavije in konzulatih so bili ta dan sprejemi članov jugoslovanskih izseljencev.

Napredek kraljevine Jugoslavije. Kako je Jugoslavija v pogledu denarstva in gospodarstva napredovala, kažejo sledeče številke: Leta 1934 je bilo v vsej državi 9.780,000.000 din. hranilnih vlog, po štirih letih pa že 11.800,000.000. Narodni dohodek je v štirih letih narastel od 37.500,000.000 na 47.500,000.000. Vrednost državne trgovine je znašala pred štirimi leti 2.500,000.000 in se je v štirih letih domala podvojila. Vrednost poljedelskih pridelkov je bila leta 1934 18 milijard, 600 milijonov dinarjev, letos pa domala 24 milijard. Zlata v Narodni banki je letos štirikrat več kakor pred 4 leti, delavci so v istem času zaslužili domala dva milijardi dinarjev več. Leta 1934 je bilo 543.566 zaposlenih delavcev, letos pa 760.071. Zgovorne so te številke in dobro pričajo o delavnosti in uspešnosti vlade dr. Stojadinoviča in dr. Korošca.

Iz naše države. Prebivalstvo sudetskega ozemlja Nemčije se je 4. decembra z 99% izreklo za novo državo in vodstvo. Volitev se je udeležilo okroglo 9 desetin upravičencev. — Na dan „narodne vzajemnosti“ so v državi skupno nabrali 15 milijonov mark za zimsko pomoč revnim. Koroška sama je darovala okroglo 60 tisoč mark.

Novi predstavniki in upravitelji Čehoslovaške. Novoizvoljeni prezident čehoslovaške republike dr. Hacha je potrdil novo vrhovno vlado, kateri predseduje voditelj nove narodne stranke Beran, zunanje ministrstvo vodi Chvalkovski, vojno ministrstvo pa general Sirovy. Na čelu slovaške vlade je vodja slovaške ljudske stranke oz. Hlinkove stranke dr. Tiso, na čelu karpatsko-ruske pa msgr. Vološin.

„Naše življenje in delo bo preveval krščanski duh,“ tako je naglasil predsednik osrednje čehoslovaške vlade Beran ob prevzemu poslov. „Mi ne bomo slepo posnemali tujine, svoje sile bomo črpali v domačiji in v stranki narodnega edinstva odvrnili sile, ki bi nas slabile. Narod naš, ki se je izuril v tisočletnih izkušnjah in borbah, bo dokazal, da ga nihče ne more razdvojiti. Dokazal bo, da hoče živeti svoje življenje in da poln vere in zaupanja gleda v boljšo bodočnost,“ je predsednik še dostavil.

Čehi v Veliki Nemčiji. Po priključitvi ozemlja sudetskih Nemcev k rajhu se je število Čehov v Nemčiji povečalo za okroglo 700.000 oseb. Med Nemčijo in Čehoslovaško je tudi že sklenjen narodnostni sporazum, ki predvideva skupen manjšinski urad za nemškke zadeve v Čehoslovaški in češke zadeve v rajhu. Notranji minister Frick je v nedavnem volilnem govoru vrhutega naglasil, da bo Nemčija spoštovala narodnostni čut češke manjšine in ji omogočila svoboden kulturni razvoj, zato pa pričakuje od njih 4. decembra enoglasen „Ja!“ k izvršenemu dejstvu. Medtem je v sudetskem Jägerndorfu tudi že začel izhajati novi češki list z naslovom „Naša nova domovina“.

Italija in Anglija. Poluradno je bilo sporočeno, da nameravata začetkom januarja angleška državnika Chamberlain in Halifax obiskati Rim, kjer bosta imela važne razgovore z Mussolinijem in ministrom Cianom. Razpravljali bodo o vseh perečih mednarodnih zadevah. Istočasno se je

razširila vest, da bosta italijanska državnika s potovanjem v London vrnila nato obisk angleških ministrov.

Poljska se bliža sovjetom. V Moskvi sta se minuli teden sestala poljski veleposlanik in sovjetski komisar Litvinov. Razgovarjala sta se o poljsko-ruskih odnosih in njihovi poglobitvi. Neki listi so namignili, da je Poljska nezadovoljna, ker ji niso prisodili še dela Podkarpatske Rusije in se sedaj boji, da ne bi avtonomna Podkarpatska Rusija imela prevelike privlačne sile za ukrajinsko manjšino v Poljski, ki šteje 7 milijonov pripadnikov, in še na sovjetsko Ukrajino, kjer je nič manj kot 30 milijonov Ukrajincev. Samostojna Ukrajinska država bi bila Poljski in Rusiji le malo povšeči.

Vodja rumunskih fašistov ubit. Rumunska policija je uradno sporočila, da je bil bivši voditelj „Železne garde" Codreanu skupno s 13 tovariši ubit, ko je skušal pobegniti iz ječe. Policija je v istih dneh tudi odkrila tajne „bataljone smrti", katerih delovanje se je raztezalo v vse predele rumunske države. Sedaj je bila uvedena podrobna preiskava, vladni listi pa poročajo, da je vlada trdno odločena, da potlači nekdanjo „Železno gardo" z vsemi njenimi odseki. Žalostni konec vodje rumunskih fašistov je odjeknil tudi v zunanjem svetu.

To in ono. Angleška kopna vojska šteje 201.000 mož. — V Beogradu se je mudilo francosko gospodarsko odposlanstvo, da naveže ožje gospodarske stike obeh držav. — Italijanski zunanji minister Ciano se je v govoru odločno zavzel za to, da ostane Podkarpatska Rusija pri Čehoslovaški. — Rumunski kralj Karol bo v kratkem obiskal Italijo. — V Rumuniji se je pripetilo več atentatov proti židom. — Mussolini je baje ponudil židom neko abesinsko naselbino za novo domovino. — Nemško štirimotorno letalo „Condor" je pretelo 13.650 km dolgo progo Berlin—Tokio v 46 urah. — Italija namerava vse svoje izseljence širom sveta poklicati v domovino. V Braziliji se je že zglasilo 10 tisoč Italijanov. — Drž. komisar Bürckel je prepovedal nakup židovskega premoženja brez dovoljenja posebnega urada. — Sovjeti so baje aretirali 10 tisoč mladinskih voditeljev. — Dobava blaga iz Nemčije v Avstrijo je vnovič olajšana. — Vodja nemške policije Himmler je združil vse požarne brambe v organizacijo nemške policije.

O velikosti dedne kmetije.

Iz številnih vprašanj, ki prihajajo na uredništvo v zadevi dednih kmetij, posnemamo, da vlada glede velikosti dedne kmetije še precejšna nejasnost. Obrnili smo se v tej zadevi na pristojno vodstvo celovškega kmetijskega okrožja, ki pojasnjuje navedeno vprašanje sledeče:

Zakon o dedni kmetiji navaja kot najmanjši obseg dedne kmetije takozvano „Ackernahrung" t. j. toliko zemlje, da kmetija neodvisno od tržnih in splošnih gospodarskih prilik hrani in oblači celo kmečko družino. Obseg 7 in ½ hektarjev, ki ga zakon označuje kot najmanjšo velikost dedne kmetije, je zamišljen samo kot približni in povprečni najmanjši obseg dedne kmetije. Tudi kmetija pod 7 in ½ hektarjev obsega je lahko dedna, če zamore preživljati družino 6 članov. O tem, ali se na kmetiji preživlja normalna kmečka družina, odločuje načelno kmet sam s tem, da javi svojo kmetijo za dedno. Po nalogu dednega kmečkega sodišča sestavljajo zaupniki kmečke organizacije seznam dednih kmetij, ki ga bo sodišče za dedne kmetije nato sprejelo na mesto dosedanje zemljiške knjige. V spornih slučajih odločuje okrožno kmečko vodstvo, če kmetija dosega po zakonu predpisani najmanjši obseg, pri čemer bo vpoštevala celo posestvo z njivami, travniki, pašniki, gozdovi, skratka vse, kar spada k kmetiji. Njej je pridržana tudi sodba o takozvani „Bauernfähigkeit"-Gospodarji, ki vzdržujejo svoje družine s pomočjo drugih dohodkov (pokojnine, rente itd.) se lahko javijo za nemožne kmetovanja. Če jim sodišče za dedne kmetije „Bauernunfähigkeit" prizna, njihovo posestvo ne pride kot dedna kmetija v poštev. Kmetijo, na kateri pa kmečka družina 6 članov neodvisno od tržnih in gospodarskih prilik lahko živo, mora gospodar, ki je sam „bauernfähig", kot dedno kmetijo prijaviti, ker je zakon za take kmetije in kmete obvezen.

Naj razveljavimo na kratko bojazen, ki vlada pri ljudeh zaradi predpisanega dedovanja. Po zakonu predpisani način dedovanja je bil doslej med nami veljaven kot običaj in tudi v postavni obliki takozvanega „Anerbenrecht" (dednega prava), po katerem je dedič kmečkega posestva prevzel celo posestvo, svoje brate in sestre pa izplačal po gospodarski donosnosti svoje kmetije že doslej čim najbolj neokrnjene in jo je uveljavil starodavni ljudski običaj dedovanja. Dediča izbira kot doslej tudi po novem zakonu kmet-lastnik iz vrste svojih sinov in hčera. Če danes živeči kmet-lastnik umre brez testamenta, smejo za njim dedovati tudi njegove hčerke. Za njegovim naslednikom pa deduje hčerka samo z dovoljenjem dednega sodišča. Torej novi zakon ne uvaja nikakih posebnih ali neprijetnih novotarij glede dedovanja.

Ostane torej samo še prepoved obremenjevanja dednih kmetih po hipotečnih dolgovih. H temu se je nedavno izrazil izkušen kmet takole: Razsoden kmet v količkaj znosnih gospodarskih prilikah svoje kmetije sploh ne bo obremenjeval z hipotekami, kajti stara izkušanja dokazuje, da so hipoteke pokopale že celo vrsto nekoč solidnih kmetij in kmetov.

Domače novice

„Naša dolžnost je, da služimo svojemu narodu!"

Minulo sredo je povabila celovška Hitlerjeva mladina svoje stariše na prireditev, katere geslo je bilo „Wir sind verpflichtet, unserem Volke zu dienen!" in katere spored je podajal pestro in mnogostransko delo organizacije „Hitlerjugend". Osnovna misel posrečene prireditve je bila, da hoče nemška mladina z duhom in srcem služiti nemškemu narodu.

*

In naša slovenska koroška mladina? Tudi ona je člen narodne družine in sicer svoje, slovenske narodne družine. Tudi njena dolžnost je, da z duhom in srcem služi svojemu, slovenskemu narodu! Kako je s slovensko-koroško mladino?

*

V minulem poletju so naše najmlajše od njihovega četrtega leta naprej sprejemali nešteti nemški otroški vrtci. Voditeljice so z otroci občevale samo nemško, z malimi pele nemške pesmice in igrale nemške igre.

*

Naše ljudske šole so postale izključno nemške. Začetni pouk sedemletnikov je izključno nemški, šolsko berilo je nemško, pisava samo nemška. Odlok, ki odreja tovrstno šolstvo za koroške Slovence, sicer ni znan, znana pa so dejstva, ki pravijo, da na nobeni ljudski šoli slovenskega ozemlja ni več sledi slovenščine.

*

Nemški listi te dni priobčujejo vest, da bo začela država graditi v krajih Spodnje Koroške nove obmejne šole. Nemško učiteljstvo je Führer-ju in kanclerju za njegov rojstni dan poklonilo 400.000 mark s prošnjo, naj bi se v podeželskih občinah obmejnega ozemlja gradila nova šolska poslopja.

*

Ali ni tudi slovenska koroška mladina dolžna, da služi svojemu narodu?

Korajžno in pogumno! V neki rožanski vasi se je nedavno dogodil sledeči pripetljaj: V gostilni je bilo zbranih več vaščanov, ki so se pogovarjali o tem in onem. Mlad fantè vrže med skupino besede o nepomirljivih Slovencih, katerim bo treba posvetiti. Mirno se vzdigne eden naših rojakov in hladno odvrne: „Slovenci smo 10. aprila stoodstotno vršili svojo državljansko dolžnost. Merodajne osebnosti stranke in države so nam nato zajamčile neoviran narodni razvoj. Zakaj se torej razburjaš, če ljubimo svoj narod z isto ljubeznijo, kakor ljubijo Nemci svojega?" — Fante ni vedel na to odgovora, nekaj je zamrmral in neopaženo odšel.

Preimenovanje okrajnih glavarstev. Notranji minister je odredil, da se poenoti naziv okrajnih glavarstev po načinu v starem rajhu. Okrajna glavarstva (Bezirkshauptmannschaften) se bodo odslej nazivala „Der Landrat", upravna okrožja pa „Landkreise". Okrajni glavar se bo istotako odslej nazival „Der Landrat".

Iz seznama zdravnikov za bolniške blagajne so bili črtani med drugimi sledeči zdravniki: Dr. Edvard Bobner in dr. Max Neumann v Celovcu, dr. Herman Körner in dr. Pavl Schmidt v Beljaku, dr. Karl Rom v Borovljah, dr. Jurij Smeritschnig v Dobrli vesi. S 1. t. m. navedeni zdravniki ne smejo več zdraviti bolnikov na stroške dež. bolniške blagajne, bolniške blagajne za nastavljence, kmetijske bolniške blagajne, delavskegla zavarovalnega zavoda proti nezgodam, zavarovalnice tiska, zavarovalnice za nastavljence v kmetijstvu in gozdarstvu.

Kolesarji in vozniki, pozor! Pospešeni prometni tempo zahteva, da se vozniki in kolesarji točno držijo predpisov. Le tako bo mogoče zajeziti po-

---

Podlistek

Orkan,
roman v slikah.

(4. nadaljevanje.)

13.

Vihar besni, kakor da se je odprl pekel. Preplašeni Evropejci in domačini zapuščajo svoje lahke hišice; nekateri iščejo zavetja v cerkvi, edini močno zidani stavbi na otoku, drugi pripravljajo čolne in se vežejo za drevje. Guvernerjeva žena gre z očetom Paulom v cerkev.

14.

Valovi preplavljajo otok in vihar vse huje besni. Terangi z ženo Maramo in hčerko Tito se bori, da bi prišel do močnega drevesa. Ko je ženo in otroka privezal na palmo, zapazi, da je tudi cerkev, najmočnejša stavba na otoku, v nevarnosti. Spomni se, da je guvernerjeva žena tudi med tistimi, ki so iskali pribežališča v cerkvi. Zato se z vsemi močmi bori z razbesnelim orkanom in pride do cerkve, ki se prav ta trenutek začne podirati. Terangi odnese guvernerjevo ženo do drevesa, h kateremu je privezal ženo in otroka.

15.

Morje polagoma zmaguje v ogorčenem boju z zemljo. Visoki valovi požirajo obalo, odnašajo hišice, pulijo drevje iz zemlje in ga odplavljajo na morje s človeškim tovorom, ki je privezan nanj. Cerkveni zvon, glasnik groze, nenadno utihne. Še zadnji udarec valov in proseči napev, ki ga igra oče Paul, se izgubi za vedno v temi: voda je odnesla cerkev. Ostalo je še samo visoko drevo ob njej, a nazadnje pade tudi drevo v razburkano morje. Na otoku ni več žive duše.

(Se nadaljuje.)

rast prometnih nesreč. Z decembrom ima orožništvo in policija nalog, da prometne predpise pri kolesarjih in voznikih brezpogojno uveljavi. Do 10. t. m. se bodo orožniki brigali predvsem za razsvetljavo vozil, naslednje tedne pa bodo posebej pazili na druge odstavke prometnih predpisov. Naj torej kratko ponovimo, kaj pravi postava glede razsvetljave: Na kolesih mora biti pritrjena bela ali svetlo-rumena luč, vidna na 300 m. Svetiti mora navzdol in biti pritrjena tako, da se pri spremembi vozne smeri njena nagnjenost ne spremeni. Zadaj mora biti pritrjena odbojna leča, v kateri je žarometova luč vidna vsaj na 150 m razdalje. Pozneje se uvede za kolesarje še predpis, da morajo imeti odbojne leče pritrjene na obeh straneh pedal. — Izvzemši gospodarske vožnje, ročne vozove in ročne sani, ki so nekaterih predpisov oproščeni, velja za voznike glede razsvetljave sledeče: Na levi strani prednjega dela mora biti pritrjena svetla luč tako, da je vidna za vozove spredaj in zadaj (torej pritrjevanje luči na komatu ne zadostuje). Vozovi z nad 6 metrov dolžine morajo imeti tudi zadaj na levi strani pritrjeno rumeno-rdečo svetilko ali drugo svetlo luč. Po 1. aprilu 1939 bo treba pri vozovih dve svetilki na obeh straneh v isti višini, zadaj pa rdečo luč ali pa odbojno lečo.

Dr. Fr. Cukala šestdesetletnik. Minuli teden je obhajal dekan lavantinskega stolnega kapitlja g. dr. Franc Cukala šestdesetletnico svojega življenja. Rodil se je 1. decembra 1878 na Gomilskem v Savinjski dolini, po gimnaziji je vstopil v celovško bogoslovje in bil 20. julija 1902 posvečen v mašnika. Kot kaplan je služboval dve leti v Železni Kapli, nakar je nadaljeval študije v Gradcu in leta 1905 postal kolegiatni kanonik pri Gospe Sveti. Leta 1907 je bil promoviran za doktorja bogoslovja, bil nato do leta 1912 prefekt v celovškem Marijanišču ter pridigar v mestni župnijski cerkvi v Celovcu. Leta 1912 je dobil župnijo Podklošter, kjer je ostal do leta 1920. Po glasovanju je postal dekan Mežiške doline, leta 1926 ga je škof dr. Karlin imenoval za kanonika lavantinskega stolnega kapitlja, leta 1934 pa ga je papež Pij XI. postavil za stolnega dekana. Izven osrednje škofijske službe se jubilant udejstvuje med drugim tudi kot predsednik družbe sv. Mohorja v Celju. Odličnemu jubilantu kličemo še mi: na mnoga leta!

Pismo iz Budimpešte. Rojakinja iz Podjune, kateri je usoda namenila družinsko življenje v madžarski prestolici, nam piše prisrčno pismo, iz katerega posnemamo nekatere vrstice: Redno vsak petek prihaja v goste k nam edini prijatelj iz domovine „Koroški Slovenec". S slastjo in veseljem požirava s sestro njegove novice. Sestra je namreč tu že celih 19 let, sama pa sem se lani v oktobru tod poročila. Iz lista posnemava glavne novice iz vaše države, se ob veselih veseliva, ob žalostnih pa z vami žalujeva. Ne ustavite mi lista tudi ne v bodoče! Ko poide naročnina, mi blagovolite sporočiti... Spoštovane pozdrave rojakom in Vam Sz. L.

Ferlach — Borovlje. Vkljub temu, da smo takorekoč že sredi zime, se delo pri cestah nadaljuje. Precej delavcev je bilo poslanih na zgornje Bajtiše, da popravljajo cesto pri Taboru, kjer se je najbolj porušila. — Tudi v Borovlje je prispelo na oddih 20 otrok iz nemško-sudetskega ozemlja. Značilno pri tem je to, da so razen par vsi trdi Čehi in sploh ne znajo nemško. Zato se njim godi malo težko, a upamo, da se bodo počutili dobro med nami, vsaj tu in tam kako slovensko besedo pa vendar še razumejo. — Dne 29. nov. je po kratki bolezni preminul v 60 letu g. Ludovik Pollak, tovarnar in izdelovatelj usnja. Umrli izhaja iz znane Polakove rodbine iz Tržiča. Oče rajnega je bil, ko je prišel na Koroško, zaveden narodnjak. — Umrl je nadalje dne 3. t. m. g. Johann Lagger, tovarniški mojster v p.

† Tevži Šparovec. „Častno, kakor pade vojak na bojnem polju, tako je zatisnil oči po dolgoletnem častnem delu Matevž Šparovec," tako je izgovoril ob odprtem grobu domači župnik, ko smo polagali k zadnjemu počitku rajnega dne 2. t. m. Doma iz Slov. Plajberka kot sin skromnega, a poštenega delavca je prišel v Borovlje pred 37 leti, kjer je delal v žični tovarni. Zavratna bolezen mu je po 25 težkih tednih pretrgala nit življenja v starosti 55 let. Ko se je pred več kot 30 leti ustanovilo v Podljubelju prvo Slov. delavsko društvo, je bil umrli med ustanovitelji in od vsega začetka član pevskega zbora. Četudi je moral radi svojega prepričanja preživeti marsikatero grenko uro, je vendar ostal do zadnjega zvest svojim načelom. Po glasovanju je bil na pritisk nasprotnikov z drugimi tovariši vred odslovljen iz tovarne, samo radi tega, ker je bil Slovenec. Ko je obhajalo društvo Slov. diletantov predlanskim tridesetletnico obstoja prvega slov. pevskega zbora, je bil umrli še z dvema svojima bratoma med jubilanti. Pokojni č. g. župnik Poljanec je tedaj v svojem slavnostnem govoru izrekel besede: „...ne poznam bližje teh mož-jubilantov, toda prepričan sem, da so sinovi prave poštene naše mamice, kajti le dobra in zvesta mati zna vzgojiti svoje otroke v ljubezni do svoje domače zemlje, v ljubezni do svojega dela in predvsem v ljubezni do lastnega naroda." Ogromna udeležba pri pogrebu je pokazala, da je bil rajni spoštovan od vseh. Več kot 30 let je bil cerkveni pevec in domači župnik se je ob grobu zahvalil v imenu vseh dušnih pastirjev tega časa za njegovo naklonjenost napram faranom. Videli smo ga pri vseh naših nastopih, celo ko je bil že bolan, je še prihajal k pevskim vajam. Korporativno so se poslovili od svojega zvestega in ožjega prijatelja njegovi pevci s slovensko pesmijo na domu in odprtem grobu. Domača zemlja, katero je tako ljubil, naj mu bo lahka, zaostalim naše sožalje.

Roko mu je odtrgalo. (Viktring — Vetrinj.) Minuli četrtek je v vetrinjskem kamnolomu pripravljal delavec Franc Jakober dinamitni naboj. Pri tem je zadel najbrže ob njega s trdim predmetom, naboj je naenkrat eksplodiral in mu odtrgal desno roko pri laketi. Prepeljali so ga takoj v deželno bolnico.

Drobiž. 3. decembra je bil dan „narodne vzajemnosti". Odlični možje iz stranke in uprave so pobirali darove za zimsko akcijo. Na Dunaju je pobiral med drugimi sam komisar Bürckel, na Hitlerjevem trgu v Celovcu pa dež. glavar minister Klausner ter celovški nadžupan. Židje so imeli ta dan hišni arest. — 8. december je bil po naredbi notranjega ministra delavnik. — Orožništvo v vsej državi je dobilo enotne službene nazive. — Po 12 marcu se je popilo v Avstriji za polovico več piva, kakor lani v istem času. — Cesto pod Visokim Klekom je letos pasiralo 372 tisoč 536 oseb, ki so plačale 1,216.798 mark mute. — Koroške garnizije so dobile nove prapore, katere jim je svečano izročil min. Klausner. — Cela dva meseca se je mudila zobna klinika organizacije NSV med šolarji na Žihpoljah in Golšovem. — Prerokujejo, da bo letos snežilo šele h praznikom, ki bodo torej neprijazni. — V Grebinju so otvorili stalen otroški vrtec za 70 otrok. — Vse voditeljice nemških otroških vrtecev so imele 14-dneven tečaj na Osojah. — Vsled regulacije Zile in suše so začeli usikati studenci okoli Blač in Šmohora. Jesenski dež jih je spet napolnil. — Poškodbam, ki jih je dobil pri gradbi ceste, je podlegel delavec Robert Rumpold iz Skočidola. — V Ločilu pri Podkloštru je konj nevarno ranil posestnika Gašparja Truppe. — Avto je poškodoval roko 24letnemu Valentinu Eder iz Velikovca. — Minulo nedeljo dopoldne smo v deželi čutili rahle potresne sunke. Škode ni bilo nobene. — S tovornega voza je med vožnjo padel 26letni delavec Jakob Nadrag iz Sovč pri Podkloštru in se nevarno poškodoval.

Naša prosveta

O slovenskih imenih.

Ko so došli Sloveni v alpske predele, niso našli pokrajine povsem neobljudene. Živeli so tod potomci starih Rimljanov, ki so govorili že hudo pokvarjen latinski jezik, ali pa tudi starejše ljudstvo keltskega in ilirskega izvora. Prejkone so preostali v teh krajih tudi še drobci raznih germanskih narodov, ki so se selili preko Alp v Italijo in Francijo.

Od preostalega prebivalstva so Sloveni prevzeli nekatere označbe za gore, vode in kraje. Skoraj vse večje slovenske reke imajo ime prevzeto od predslovenskega prebivalstva in iz njegove govorice, tako Savis-Sava, Dravus-Drava, Guilia-Zila, Juenna-Podjuna, Bilachinium-Beljak, Meclaria-Meglarje, Carnium-Kranj, Tergeste-Trst. Karavanke in Julijske Alpe pozna že stara, rimska doba, vendar so ta imena prešla med Slovence šele v 19. stoletju po knjigi in šoli. Tudi v deželnih imenih Koroško, Kranjsko in Istra tičijo ostanki predslovenske dobe.

Še mnogo več pa je imen krajev, voda in gorovij iz slovenske dobe. Zdi se, da so Slovenci južne Alpske dežele prvi gosto poselili, kajti krajevna imena, označbe krajevnih vodi in poedinih gorà so izrazito slovenske. Naj navedemo nekatere označke za vrhove ob reki Zili: Poludnik, Borovški vrhovi, Ojsternik, Vršič, Dobrač. Ali imena gora v Karavankah: Jepa, Baba, Rožica, Golica, Kočna, Stol, Vrtača, Košuta, Obir i dr. Potokov in manjših rek z imenom Bistrica je še v sedanjem slovenskem ozemlju naše dežele kar pet ali šest, Belo imamo na Gorenjem in Spodnjem Koroškem, potem še Blatnico in Motnico. Izrazito slovenska so krajevna imena: Brdo, Dole, Loče (teh je kar štiri), Borlje, Blače, Zahomc, Malošče, Ledenice, Laze, Podkraj, Podgrad, Dravlje, Podgorje, Sveče, Diščice, Podravlje, Kostanje, Lipa, Drobole, Bilčovs, Borovlje, Podgora, Glinje, Tinje, Kamen, Dobrla ves, Globasnica, Vogrče, Vašinje, Krčanje, Djekše in še tisoče sličnih. Med najlepše slovenske označke pa spadajo imena travnikov, pašnikov, gozdnih in poljskih predelov, ki so še danes ohranjena v zemljiških bukvah: Ledina, gorica, zablato, osojnica, senčnica, log, dol, podol, laze, pod lazom itd. (Svoječasno že je dal odličen rodoljub pobudo, naj bi zbirali vsa manj poznana slovenska imena, ki bi bila gradivo slovenskim jezikoslovcem in oteta pozabi. Treba je samo še nekoga, ki bo pričel z resnim delom. Op. ur.) Manj gosto so Sloveni poselili severne alpske predele in zgodovinarji so ugotovili zanimivo dejstvo, da se pri imenih krajev, kjer dosežejo Slovene Nemci, običajno pojavi pridevek Windisch, tako Windisch-Matrei, Windisch-Garsten. Bolj pogosta kot v goratem Salcburgu in Tirolu, so slovenska imena v alpskih nižinah. Tudi nemški jezikoslovci izvajajo sedanji Semmering iz slovenske smreke, Gloggnitz iz Kloknice, Murau iz Morave i. dr.

Slovenska imena v deželi so zvočna in vsebinsko bogata. Rod pred nami je moral imeti nenavaden čut za naravo in njene lepote, biti je moral prežet ljubezni do svoje zemlje, da je s tako skrbjo izbiral imena svoji okolici. Danes se zamoremo tej umetnosti prednikov v davnini samo diviti in **moramo dragoceno narodno blago skrbno in zvesto čuvati.** Sicer bi se tudi nam lahko zgodilo, kar se je pripetilo prebivalcem medgorskega kraja Vogle, ki so desetletja dolgo izbirali med Winklern in Voglach-om in svoj kraj končno uradno nazvali Kohldorf. Njihovi potomci bodo svoje krajevno ime nekoč pač izvajali iz oglja ali zelja.

Društva, pozor! Opozarjamo še enkrat, da inozemci in osebe brez državljanstva ne smejo biti člani naših slovenskih organizacij. Po 10. decembru bo politična oblast po napovedi zahtevala vpogled v članske imenike in se prepričala o izvedbi navedene odredbe.

Kaj vse premore družina! Danes je družina naša visoka šola in prvo društvo. Kar bo dala družina otrokom na znanju materne govorice in slovenske kulture, kar bo nudila družina našim malim narodnega ponosa in narodne ljubezni, to bo nekoč njihovo duševno bogastvo. Iz mrzlih, duševno brezbrižnih in narodno neprebujenih družin bodo prihajali mrzki računarji brez sonca v srcu, brez navdušenja za lepo in plemenito v življenju. Mračni veliki svet bo njihovo malodušje ali zakrknjenost le še povečal, temnih pogledov in neveselih misli bodo šli skozi življenje, srce jim bo polnilo sovraštvo ali vsaj nezaupanje do človeka-soseda. Njihova družina jim ni razodela lepote in toplote narodnega, kulturnega življenja, modrost narodnih knjig jim je ostala zastrta, milina narodnih pesmi nepoznana, toplota materne besede nezavestna. To bodo reveži, veliki reveži, ker jim bo življenje odreklo, kar je v njem vedrega in plemenitega. — Iz rodoljubnih, domoljubnih in bogoljubnih družin pa bo rastel veder, življenja zmožen rod, ki bo kos tudi najhujšim neprilikam. V srcu bo nosil vero v lepoto, dobroto in resnico, resnično narodna vzgoja v družini mu bo zanje budila navdušenje, materna beseda pa mu jih po knjigi, molitvi in pesmi posredovala. To bodo veliki sinovi in velike hčere velikega časa, v katerem živimo in v katerega gremo. Blagoslov dobre družinske vzgoje jih bo spremljal še preko groba do njihovih potomcev.

Ludmannsdorf — Bilčovs. (Peli smo!) „Wo man singt, da lass dich nieder..." tako začenja nemški pregovor. Pa saj je tudi resnica. Kjer se lepo, pošteno in veselo zapoje, tam si človek lahko uverjen, da si med poštenimi ljudmi, katerih se ti ni treba bati. Naše društvo je priredilo v nedeljo 27. t. m. svoj pevski in tamburaški koncert, da zbere vse, ki so dobre volje in hočejo prisluhniti lepi naši slovenski melodiji. Naš pevovodja in z njim tudi vsi pevci, pevke in tamburaši so pri svojem nastopu lahko videli, da njihov trud, katerega so imeli s pripravami za priredi-

Dobi se v knjigarni NS-Gauverlag,
53 Klagenfurt, Bismarckring 13

tev, ni bil zastonj. Nabito polna dvorana je dala našim pevcem in godbenikom še več poguma, da je pesem pogumno in polno zadonela iz svežih grl. „Koroške doline na daleč slove... Rožni dol, si najlepši naokol..." je zaorila prva pesem po dvorani. Rožanskemu komponistu smo zanjo iskreno hvaležni. Sledile so razne umetne in narodne pesmi, med njimi ona iz zbirke vrlega našega Pavleja Kernjaka. Peli smo o hišici očetovi, o naših planinah, udarili tudi struno naše ljubezni in končno se spomnili starih časov, ko je naše prednike še strahoval tisti Bebenav, ki je naše pavre ‚drijti nav". Med petjem je nastopil korajžen fant s kupletom o županu. Naši mali pa so z lepimi deklamacijami dali prireditvi še več življenja. Omeniti še moramo našega rojaka g. Plavca, ki je med odmorom šegavo in poučno govoril dekletom za njihov življenjski poklic. Vsi, ki so bili na prireditvi, so se razhajali veseli na svoje domove z željo, da bi kmalu mogli spet pohiteti na tako lepo prireditev.

Naše prosvetne prireditve. Rosegg — Rožek. Naše prosvetno društvo ima svoj letošnji občni zbor v nedeljo 11. decembra ob 2. uri pop. pri Rutarju v Doličicah. Na sporedu poleg poročil in volitev še petje, tamburanje in važen govor. — Isto nedeljo priredi brnški „Dobrač" pri Prangarju v Zmotičah ob pol 3. uri pop. Miklavžev večer z deklamacijami, petjem, igrico in nastopom nebeškega škofa-dobrotnika. — V sredo 27. decembra t. l. se vrši v Celovcu v Mohorjevi hiši letošnji prosvetni voditeljski tečaj, katerega poseti po en fant in eno dekle iz vsakega društva. V četrtek 28. decembra dopoldne se istotam vrši redni občni zbor Slovenske prosvetne zveze.

Gospodarski vestnik

Gozd gori!

Pred davnimi stoletji je bila naša dežela ponajveč porastla z gozdovi. Le doline in osojni kraji so bili obljudeni, po hribovitem svetu pa se je širil zeleni, silni gozd. Ko so doline in osojnice postajale za ljudstvo pretesne, se je moral umikati gozd do planinskih pasov. Po Zili in nekaterih drugih dolinah se je vsled cvetočega planšarstva krčil in umikal že v peščeno gorovje. V desetletjih denarnega gospodarstva je spet zastajalo planšarstvo, ljudstvo je bežalo iz višin v doline, iz dolin v mesta in predmestja. In spet je prodiral gozd v nižave. A to ni bil več povsem stari gozd. Prej nekoč so tvorili višinski gozd smreke in borovci, mecesni in jelke, v nižinah pa je bujno poganjalo listnato drevje kot bukve, hrasti, jelše, jeseni in topoli. Kjerkoli je listnato drevje izginilo, se ni več vrnilo, na njegovo mesto so se usilili iglavci in zmagoslavno prodirali na zapuščene planine, travnike in njive.

Do zadnjih desetletij je naš gozd spal. Izsekavali so ga zgolj za domačo potrebo, še gradnje železnic mu niso mogle do živega. Konjuktura lesne trgovine in še zastoj kmetijskega gospodarstva pa bi ga bili domala čisto uničila. Sekalo se je v višinah in nižinah, sekalo na malih in velikih posestvih, sekalo predvsem gozdove, ki so iz raznih vzrokov prešli v last industrijskih in trgovskih podjetij. Da bi ne bilo ruske lesne konkurence in še drugih, v minulem desetletju sledečih neprilik svetovne trgovine, bi naš gozd bil nemara izginil. Kmetje bi bolj ali manj prisiljeni začeli segati po zadnjih rezervah svoje hranilnice.

Zadnji meseci so prinesli v pogledu gozda v kmetijskem gospodarstvu popolen preokret. V marsičem boljšane prilike prodaje kmetijskih pridelkov in še dejstvo, da ima gozd v novi, veliki državi svojo posebno veliko nalogo, so vzrok, da pridobiva gozd z vsakim dnem na veljavi in vrednosti. Če sploh kod, se čuti v gozdarstvu, da se nahajamo v veleindustrijski državi, kateri je les prevažna surovina za vrsto industrijskih panog. Zato tudi ni čuda, če raste med kmeti smisel za umno, preudarjeno gozdarstvo.

Naš kmečki gozd je doslej v očeh posestnikov imel svoj pomen iz raznih razlogov. Ponekod je še vedno v modi gozdna paša, steljo smo doslej vedno pripravljali v gozdovih, mnogi so požigali nedostopne parcele, da bi „pognojili" mladikam, ki bodo nekoč vse prej kakor pa pravi gozd. In smo dejali, da je vse to za gozd koristno in potrebno. Danes že vemo, da se po paši kisa zemlja in zavlačuje drevesna rast in da na kisli zemlji uspeva komaj še smrečevje in borovje ter z nasteljo jemljemo gozdovom najizdatnejšo hrano in občutno kratimo razvoj listnatega drevja, smrek in mecesnov. Razsodni kmetje danes vedo, da je v lesu in v pridobivanju lesa največji pomen gozdov. Zato štedijo s sekanjem in izsekavanjem do časa, ko gozd resnično dozori, odpravljajo pripravo gozdne stelje, krčijo gozdno pašo in posvečajo veliko važnost racionalnemu pogozdovanju posekanic. Mnogi mislijo celo že na popravo dovoznih potov in na ostalo, kar omogoča, olajša in poceni spravljanje lesa. Gozdni les postaja dragocen, zelo dragocen kapital, ki pa se obrestuje šele s primerno brigo, dobrim znanjem in nekolikim veseljem za umno gozdarstvo. C.

Šilingi, novci in bankovci, **izgubijo** koncem leta svojo vrednost. Kdor jih še ima, naj jih takoj zamenja v podružnici Narodne banke v Celovcu.

Rokodelci, pozor! Mojstrski izpiti v letu 1939. Kovači 23. januarja, 2. junija, 4. oktobra, ključavničarji 24. jan., 31. maja, 5. okt., kolarji 8. febr., 13. junija, 17. okt., sodarji 9. febr., 14. jun., 18. okt., mehaniki 25. jan., 15. jun., 19. okt., mizarji 13. febr., 19. jun., 24. okt., sedlarji 17. jan., 21. jun., 30. okt., krojači 19.—21. jan., 26.—29. jun., 2.—4. nov., čevljarji 12.—14. jan., 3.—6. jul., 7. nov., peki 20. febr., 11. jul., 14. nov., mesarji 23. febr., 13. in 14. jul., 16. nov., krovci 1. febr., 25. jul., 23. nov. itd. — Kdor je bil mojster pred 31. decembrom 1931 in vpisan v seznam rokodelcev, svoje delo lahko brez izpita naprej vrši. Rokodelci, ki so po 31. decembru 1899 rojeni in niso delali mojstrskega izpita, ga morajo položiti vsaj do konca prihodnjega leta, sicer se njihovo ime črta iz seznama in dela kot mojstri ne smejo več vršiti. Izpiti so predpisani za vsako ročno obrt. Izpit sam se deli v praktični in teoretični del. Zavod za pospeševanje obrti je uvedel tozadevne strokovne tečaje. Prošnje je treba vložiti vsaj 6 tednov pred izpitom in se zanje dobijo posebni formularji pri dež. in okrožnih obrtnih uradih. Priložiti je treba tudi potrdilo o triletni zaposlitvi kot pomočnik, osebne priloge in strokovna spričevala.

Škoda po avtomobilistih. Dostikrat se pripeti, da uidejo živali po naključju na cesto, kjer končajo po avtomobilu. Kdo nosi škodo? Za škodo, ki jo povzroči avtomobilist, odgovarjata lastnik avtomobila in šofer v enaki meri. Oproščena sta v slučaju, če je škodo zakrivila tretja oseba ali oškodovani sam ali če se škoda ni mogla odvrniti kljub predpisani in previdni vožnji.

O koroški ovci. V naših krajih se je udomačila ovčja pasma, ki ima svojo domovino na Jezerskem. Sluti se, da je ta koroška ali jezerska ovca v daljnem sorodstvu z ono, ki so jo pred davnimi stoletji gojili Rimljani in je slovela po svoji fini volni širom tedaj poznanega sveta. Koroška ovca daje dobro meso in trpežno volno. Povprečna teža ovce je 50, ovnov pa 70 kg. Je prava gorska žival, ki se ne ustraši niti najhujših strmin. Meso je drobnonitkasto, nežno in zelo okusno. Tudi kakovost volne ni slaba, pri dvakratnem striženju na leto se dobi po 2 kg volne na žival. Te lastnosti so povod, da skušajo poklicani krogi poživiti alpsko ovčjerejo s pomočjo koroške ovčje pasme. Ta ovca je rojena za gorate kraje, odporna proti boleznim in vremenu, njen gospodarski donos je dober in se lahko še izboljša. Za podvig ovčjereje je država odredila lepe denarne podpore, katerih naj bi se poslužili tudi naši kmetje, ki se hočejo v večji meri kot doslej baviti z ovčjerejo, pri tem pa nikakor ne zanemarjati živinoreje. Kajti prvo načelo je, da ovca nikakor ne sme v pogledu paše in reje izriniti govedo.

Kako pripravimo dobro salamo? Za salame vzamemo 10 kg mesa od stegna starejših svinj, zrežemo ga s strojem bolj na drobno. Temu dodamo 2 kg salame, zrezane na kocke, primešamo 30 gr soli, 2 gr belega popra in pol glave sesekljanega česna, nato še 1 dkg solitra in 2 dkg kandissladkorja. Vse to skupaj netimo pol ure, da se dobro prekvasi, nakar nadeva v debela goveja črева. Tako napravljene salame obesimo 3 do 4 dni v hladen dim, od koder pridejo potem na zrak.

Naprava kranjskih klobas. Kranjske klobase slovijo po svoji okusnosti tudi pri nas. Takole se glasi zanje recept: Vzemimo 20 kg svinjskega mesa in 20 kg špeha, zrežimo ga na dolge kose in potem z roko na kocke. Na 30 kg tako pripravljenega skosanega mesa potrosimo 840 gramov soli in 90 gr zmletega belega popra. Medtem skuhamo v pol litra vode česen in to česnovo vodo precedimo v meso. Zmes v veliki skledi mešamo in gnetemo pol ure, da postanejo vsi deli enakomerno osoljeni in poprani. Tako zmešano meso potlačimo in izravnamo po vrhu, pokrijemo in pustimo vsaj 12 ur na miru, da se dobro prekvasi. Nato ga napolnimo v svinjsko črevo in napravimo klobase. Klobase obesimo na police in jih damo 2 do 3 dni v polhladen dim, da postanejo rdečkaste, nakar jih obesimo pod streho, da so na zraku.

Uradne najvišje cene za sadje in zelenjad celovškega trga: Posušen grah (1 lit.) 54—67, namizni karfijol 60—67, navadni 30—40, krompir, beli, modri in rdeči 8.5 kg 40, rumeni 9, 5 kg 40, Kipfler 12, špinača 33—40, belo zelje 13, rdeče 18 do 27, kislo 33, hren 1, čebula 25—27, česen 60, repa 10, pesa 19—23, fižol 27—40, leča 54—67, namizna jabolka 38—50, navadna 25—38, namizne hruške 50—80, navadne 30—50, sirovo maslo 2.13 do 2.33, čajno 2.66—3.20 za kg. — Jajca nad 6 dkg 12½—13, od 5 do 6 dkg 11¼ do 12, mala 9½ do 10½ pf za komad. — Drva, trda 30 cm, 2.66 do 3.33, mehka 2—2.66 RM.

Zanimivosti

Taka bo moderna vas!

Ob Boulognskem gozdu v Franciji so o priliki svetovne razstave sezidali vas, ki naj bi bila nekak vzor za moderno podeželsko selišče. Tako izgleda: V sredini vasi je lepo urejen trg, kjer je osredotočeno vaško javno življenje. Tu je občinski dom, enonadstropna zgradba z uro na malem stolpiču. V domu so poleg uradnih prostorov tudi prostori za vaški muzej in dvorana za zborovanja. Poleg občinskega doma je zgrajena šola, najlepša zgradba v vasi, z igriščem in kopalnicami za otroke. Zraven šole prosvetni dom z dvorano za gledališče in kino. Tu ima svoje prostore vaška knjižnica in čitalnica. Na trgu so tudi vaška gostilna, pošta, zgradba za vodovod, elektrarna in gasilski dom. Po ulicah vasi se nahajajo ostale zgradbe, ki služijo gospodarstvu. Tako naprimer: silos, zadružna delavnica za popravila poljedelskih strojev, zadružna izposojevalnica strojev (traktorja, mehanične žage, mlatilnega stroja i. dr.), nabavljalna zadruga, vinarska zadruga, sadjarska in mlekarska zadruga. Ta poslopja kakor tudi ostale hiše so svetle, z velikimi okni ter obdane z lepimi vrtovi. Ceste so moderne, urejena je seve tudi kanalizacija. — Modernih ljudi, ki bi imeli dovolj smisla za vzajemno gospodarstvo in življenje, Francozi v tej moderni vasi niso prikazali.

„Apostola miru" nazivajo nekateri angleškega ministrskega predsednika Chamberlaina. Pred dvajsetimi leti je bil sedanji vodja Britanije župan mesta Birmingham. Med svetovno vojno so ga poklicali v London, a tedanji gospodar Anglije Lloyd George mladega Škota vsled njegove molčečnosti in zaprtosti ni preveč cenil. Norčevali so se iz politika s podeželskim mišljenjem in ga poslali domov. A on se je zaklel, da se bo hudo maščeval. Počasi je šlo. S petdesetimi leti je prišel šele v parlament, postal znan po svojih previdnih in preudarjenih izjavah in dejanjih in končno dosegel mesto prvega ministra angleške vlade. Po sestanku v Münchenu je začel govoriti o Chamberlainu ves svet.

Prodam

57

manjše posestvo, 4 orale zemljišča, poslopja novo pozidana, 5 minut od žihpoljske postaje. Pojasnila daje: Janez Hribernik, p. d. Mirnik, Tutzach, p. Ebental in Kärnten.

Vabilo

na

16. redni občni zbor

Zveze koroških zadrug v Celovcu, registrovane zadruge z omejeno zavezo, ki se bo vršil **v četrtek dne 15. decembra 1938 ob 13. uri v Celovcu, Vetrinjsko obmestje 26.**

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobrenje računskega zaključka za leto 1937.
5. Volitev načelstva za funkcijsko dobo 1938 do 1942 v smislu § 15 in 23 zadružnih pravil.
6. Volitev nadzorstva (§ 25 zadr. pravil).
7. Sprememba pravil članic radi vpeljave nove denarne veljave. (Reichsmarkeröffnungsbilanz.)
8. Sklepanje o pobiranju ½% režijskem prispevku za leto 1938.
9. Sanacijskega fonda članic pri Zvezi.
10. Slučajnosti.

Pričakujemo, da odpošlje vsaka članica vsaj enega zastopnika.

58 **Načelstvo.**

Za uredniški del lista odgovarja Dkfm. Vinko Zwitter. Za oglase: Rado Wutej. Založnik: Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna: A. Machat i. dr., Wien, V., Margareten platz 7.